

ZARZĄDZENIE NR 20 /25
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W RZESZOWIE
z dnia 6 sierpnia 2025 r.
w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody
„Kalwaria Paclawska”

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2, ust. 3 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 z późn. zm.), **zarządza się, co następuje:**

§ 1. Ustanawia się na 5 lat zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Kalwaria Paclawska”, zwanego dalej „rezerwatem”, położonego na terenie Nadleśnictwa Bircza, obręb Nowe Sady, leśnictwo Sierakośce.

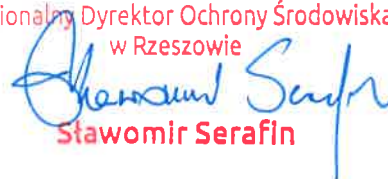
§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, które określa załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, które określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 3. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Rzeszowie

Sławomir Serafin

Sprawdzono pod względem
formalno-prawnym

Joanna Orłowska-Pączek
radca prawny
Rz-154

**Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych
i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń oraz ich skutków**

L.p.	Przedmiot zagrożenia	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Zagrożenia wewnętrzne				Zagrożenia zewnętrzne		Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
			istniejące	potencjalne	istniejące	potencjalne	istniejące	potencjalne	
1	2	3	4	5	6	7	8		
		Zagrożenia antropogeniczne – zaśmiecanie terenu rezerwatu, schodzenie z trasy szlaków pątnicznych przebiegających w bezpośrednim sąsiedztwie terenu rezerwatu przyrody.	X	-	X	-			Prawidłowe oznakowanie granic rezerwatu. Utrzymanie drożności i bezpieczeństwa powszechnego na trasie szlaków pątnicznych przebiegających w bezpośrednim sąsiedztwie terenu rezerwatu przyrody.
1.	Drzewostan bukowo-jodłowy oraz elementy krajobrazu kulturowego.	Zagrożenie naturalne (stałe) w postaci obniżania się poziomu wód gruntowych, powodujące osłabianie drzewostanu oraz przyspieszony proces zamierania oraz zagrożenia efemeryczne (ekstremalne zjawiska pogodowe – okiść, wiatr, pożar)	-	-	X	X			Obserwacja naturalnych procesów. Uprzątnięcie ewentualnych złomów z przebiegu szlaków pątnicznych

2.	Stanowisko cisa pospolitego <i>Taxus baccata</i> .	Zbyt duże zwarcie koron drzew powodujące nadmierne ocienienie cisa pospolitego. Przygłuszanie okazów cisa przez gatunki podszytowe (głównie leszczyna).	X	-	-	-	-	Kształtowanie odpowiednich warunków świetlnych poprzez usuwanie drzew i krzewów z bezpośredniego sąsiedztwa cisów, zabieg przeprowadzany w miarę zaistniałych potrzeb. Obserwacja efektów przeprowadzonych zabiegów.
1.	Siedlisko niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie <i>Arrhenatherion elatioris</i> (6510).	Sukcesja drzew i krzewów na siedlisku łąki świeżej.	X	-	X	-	-	Ograniczanie sukcesji poprzez coroczne koszenie roślinności łąkowej wraz ze zbiorem pozyskanej biomasy i jej usunięciem poza teren rezerwatu przyrody.

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań

Lp.	Czynności	Sposób wykonania i zakres	Rozmiar i lokalizacja zadań ochronnych
1	2	3	4
1.	Odstąpienie egzemplarzy cisa pospolitego.	Usunięcie podrostu drzew i krzewów (głównie leszczyna, grab) oraz pojedynczych drzew z górnego piętra drzewostanu przysługujących i zacięających cisy. Ścięte drzewa zostaną pozostawione na terenie rezerwatu do naturalnego rozkładu.	W bezpośrednim sąsiedztwie zinventaryzowanych okazów cisa pospolitego w oddz. 32 d, w zakresie ustalonym podczas lustracji terenowej pracowników RDOŚ Rzeszów oraz pracowników Nadleśnictwa Bircza. Zadanie zostanie wykonane w miarę zaistniałej potrzeby
2.	Utrzymanie bezpieczeństwa na trasie szlaków pątniczych przebiegających poza terenem rezerwatu ale w jego ogólnym zarysie oraz wzdłuż drogi powiatowej przecinającej rezerwat.	Usuwanie złomów, wywrotów, posuszu oraz drzew niestabilnych, zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu w bezpośrednim sąsiedztwie oraz strefie buforowej drózek pątniczych i drogi powiatowej, przebiegającej wzdłuż granicy rezerwatu. Strefą buforową jest pas o szerokości wprost proporcjonalnej do wysokości drzew zagrażających ruchowi na ww. ciągach pieszych i samochodowych. Ścięte pojedyncze drzewa pozostaną na terenie rezerwatu do ich naturalnego rozkładu. W przypadku nadmiernej koncentracji ściętych kłód w jednym miejscu, ze względów bezpieczeństwa, dopuszcza się ich wywóz poza teren rezerwatu i zagospodarowanie przez Nadleśnictwo Bircza.	W zależności od bieżących potrzeb – w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu na trasie szlaków lub drogi powiatowej. Drzewa zagrażające bezpieczeństwu na trasie szlaków ruchu pieszego (szlaki pątnicze) i wzdłuż drogi powiatowej przebiegającej przez rezerwat, będą wyznaczone przez pracowników Nadleśnictwa Bircza w obecności pracowników Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie (a w przypadku szlaków ruchu pieszego dodatkowo z przedstawicielem o.o. Franciszkanów), jako głównego użytkownika szlaków pątniczych.
3.	Ograniczanie sukcesji na siedlisku łąki świeżej 6510 poprzez usuwanie drzew i krzewów.	Mechaniczne lub/i ręczne wykaszanie roślinności łąkowej oraz pojawiających się odrostów i nalotów drzew i krzewów z terenu rezerwatu z wywiezieniem biomasy poza teren rezerwatu.	Oddz. 32f. Zabieg będzie wykonywany corocznie w okresie sierpień - październik.
4.	Ograniczanie antropopresji.	Prawidłowe oznakowanie rezerwatu. Lustracja terenowa minimum raz w roku, przeprowadzona przez pracowników Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie lub pracowników Nadleśnictwa Bircza, lub wspólnie, w celu wykrycia ewentualnych zagrożeń dla substancji przyrodniczej rezerwatu.	Utrzymanie w dobrym stanie istniejących tablic urzędowych oraz tablic informacyjnych, ewentualne ich uzupełnienie lub wymiana na nowe. Obszar całego rezerwatu.

UZASADNIENIE

do Zarządzenia Nr 20 /25

Regionalnego Dyrektora

Ochrony Środowiska w Rzeszowie

Rezerwat przyrody „Kalwaria Paclawska” funkcjonuje na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 6 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Kalwaria Paclawska” (Dz. Urz. Woj. Podk. z 2017 r. poz. 3286). Rezerwat położony jest na obszarze Nadleśnictwa Bircza, obręb Nowe Sady, leśnictwo Sierakośce.

Celem utworzenia rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych drzewostanu bukowo-jodłowego oraz elementów krajobrazu kulturowego.

Dominującymi zbiorowiskami na terenie rezerwatu przyrody „Kalwaria Paclawska” są: podgórska forma buczyny karpackiej *Dentario glandulosae* – *Fagetum* z cennymi drzewostanami jodłowymi i bukowymi oraz zbiorowisko grądu *Tilio* – *Carpinetum* z starodrzewiem dębowo-grabowym.

Stan zachowania przedmiotu ochrony jest dobry a zachodzące przemiany w drzewostanach rezerwatu są następstwem naturalnych procesów.

W bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu znajduje się zespół klasztorny o.o. Franciszkanów. Szlaki pątnicze tzw. dróżki kalwaryjskie wraz z kapliczkami wyłączone są z terenu rezerwatu, ale są w jego ogólnym zarysie i w bezpośrednim sąsiedztwie. W związku z powyższym wymagane jest wyznaczenie wzdłuż granic szlaków stref bezpieczeństwa na terenie rezerwatu. Analogiczna sytuacja dotyczy drogi publicznej komunikującej miejscowość Kalwaria Paclawska w kierunku miejscowości Huwniki.

Głównym zagrożeniem dla substancji przyrodniczej jest penetrowanie rezerwatu zwłaszcza w okresie wakacyjnym oraz ważniejszych świąt kościelnych, zwłaszcza podczas tzw. Wielkiego Odpustu odbywającego się corocznie w sierpniu. W związku z tym zadania ochronne powinny być w głównej mierze ukierunkowane na zabezpieczenie rezerwatu w okresach wzmożonego ruchu pielgrzymów odwiedzających sanktuarium. Oprócz tablic urzędowych o formie ochrony przyrody za celowe należy uznać uzupełnienie oznakowania o tablice informujące o podstawowych zakazach obowiązujących na terenie rezerwatu przyrody w miejscach kluczowych pod kątem wzmożonego ruchu turystycznego.

Na terenie rezerwatu zinwentaryzowano kilka egzemplarzy cisa pospolitego *Taxus baccata*. W 2021 roku zostały wykonane działania ochronne polegające na usunięciu podszytu oraz drzew przygłuszających i ocieniających cisy. Należy obserwować warunki świetlne, w przypadku zbytniego ocienienia czy przygłuszania przez gatunki podszytowe zadanie należy powtórzyć w okresie obowiązywania zarządzenia.

Na terenie rezerwatu w oddz. 32f zostało zinwentaryzowane siedlisko przyrodnicze niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris* (6510) będące przedmiotem ochrony pokrywającego się z terenem rezerwatu obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012. W 2021 roku zostały wykonane działania ochronne polegające na usunięciu sukcesji drzew i krzewów na przedmiotowym terenie na pow. ok. 1 ha, w celu przywrócenia do kośnego użytkowania przedmiotowej łąki świeżej, w roku 2024 powtórzono zabieg. W latach kolejnych zadania polegające na koszeniu roślinności i wywozie biomasy będą kontynuowane.

Koszty zabiegów dot. cisów pospolitych oraz wykaszania łąki świeżej zostaną sfinansowane przez RDOŚ w Rzeszowie w zależności od posiadanych środków finansowych. Zachowanie bezpieczeństwa powszechnego wzdłuż drogi powiatowej oraz wyznaczonych szlaków pątniczych finansowane będzie przez Nadleśnictwo Bircza.

Rezerwat „Kalwaria Paclawska” położony jest w całości w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków Pogórze Przemyskie PLB180001, funkcjonującego na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133, z późn. zm.) oraz w granicach

specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Przemyska (PLH180012), wyznaczonego na mocy Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 lipca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Przemyska (PLH180012) (Dz. U. z 2022 r., poz. 1928).

Uwzględniając zaplanowane zadania oraz zasięg możliwych oddziaływań z nim związanych, uwzględniając wymagania siedliskowe i stan zachowania przedmiotów ochrony ww. obszarów Natura 2000 działania te nie będą negatywnie oddziaływać na cele ochrony ww. obszaru oraz założenia ich ochrony.

Projekt zarządzenia był konsultowany z zarządcą terenu: Nadleśnictwem Bircza (e-mail z uzgodnieniem pozytywnym z dnia 4 lipca 2025 r.).